

ACC. N:R M. 14356:1-4.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Karl Åkesson, Lund*
Härad: *Bara* Berättare: " " "
Socken: *Nerishög* Berättarens yrke: *lantbr.*
Uppteckningsår: *1954* Född år *1881 i Nerishög*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Gudstjänst och nattvardsgång. s. 1-4. Lu F 107

ACC. N:R M. 14356/1

L. U. F. 107

Gudstjänst och nattvardsgång.

Högmässogudstjänsten benämndes i min barndom "mässan". Men man gick inte "till mässan" utan "i kyrkan". Mässan hölls skiftesvis kl. 9 fm, först mässa, och kl. 1 em, sist mässa. Då nattvardsgång förekom, hölls den alltid vid först mässa och började med skriftermål kl. $\frac{1}{2}$ 9 fm. Denna ordning var från kyrkoherde E. Ejuggs eller tidigare, kanske mycket tidigare, tid. Den följdes också av kyrkoherde A.H. Nordstrandh till omkring 1920. Då ändrade han först mässa utan nattvardsgång till kl. $\frac{1}{2}$ 10 fm och först mässa med nattvardsgång så, att även skriftermålet började kl. $\frac{1}{2}$ 10. Därigenom försköts mässan $\frac{1}{2}$ timme till kl. 10 och kom således inte att sluta förr än kl. $\frac{1}{2}$ 12 á 12, Denna nya ordning, som kanske passade morgonliggarna, vållade jordbruksbefolkningen mycket obehag, emedan den ~~inte~~ kunde komma hem i så god tid, att den kunde ordna tjänstefolkets middag på dess ordinarie tid. Måhända följes den dock fortfarande.

Hur ofta man ville besöka mässan, synes inte ha funnits någon re-

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lup 107
1.

ACC. N:R M. 14356:2.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND.

gel på. Det berodde något på den besökandes kommunala, kyrkliga och sociala ställning samt på personens lediga tid.

I min barndom gick tjänstefolket ännu någon gång i kyrkan och till nattvarden, men, såvitt jag vet, ej i min ungdom eller senare. Möjligt gick de i kyrkan vid juldagens ottesång och vid någon annan högtid, såsom första i advent, nyårsdag, trettondag och påsk samt kanske pingst och midsommar.

I uppbyggelsesyfte gick man under 1800-talets senare hälft ofta till andra kyrkor, särskilt då man ville höra en predikant, som mera överensstämde med ens egen läggning, t. ex. av schartuansk, pietistisk, hög- eller lågkyrklig eller annan läggning.

Vid nattvarden voro männen alltid klädda i frack och kvinnorna, liksom ock under fastlagstiden till Långfredagen, i svarta klädningar.

Kyrksupen torde ha tagits på hemvägen, då man gick med en god vän hem och "ingj om daren".

Det hände ofta, att sockenmannarna kommo i god tid till kyrkan men samlades utanför den och språkade om varjehanda, tills de en strid

ACC. N:R M. 14356:3.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND.

efter mässans början, dock alltid före predikan, gick in i kyrkan. Detta slags kyrkobesök var mycket störande för de besökande, som i gudstjänsten sökte sin uppbyggelse.

3.

Som exempel på deras intresse för uppbyggelse av gudstjänsten kan nämnas, att i ett samtal mellan tvenne mennar - vars namn mor kände - den ene av dem fällde följande yttrande: "Jag går i kyrkan nästan var söndag, för där är alltid nåt, som skall läsas upp". Kommunal- och kyrkopamparna och de, som trodde sig äga en högre social ställning, ville gärna visa sin värdighet även i kyrkan.

Vid tiden kring sekelskiftet brukade de, som hade sorg, bli sittande under hela gudstjänsten, men de göra det troligen ej nu.

Kyrkoherde E. Bjugg, död c. 1907, brukade alltid ha en vit duk i handen, då han predikade. De gamla i min barndom antog, att prästen brukade predika $\frac{1}{2}$ timme, men jag kontrollerade det aldrig.

I min barndom spelade kantor Waller, en 55 å 60 års man, ganska släpigt och långtråkigt för oss unga. Men detta berodde troligen på att han saknade större färdighet och att han ansåg säkerheten vikti-
gast.

ACC. N:R M. 14356:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND.

Att kollekt upptogs med häv, var ytterst sällsynt. Det förekom
väl knappast en gång om året.

Nattvardsgång förekom ofta på någons dödsbädd och vid någons lång-
variga sjukdom. Den företogs då gärna tillsammans med den övriga fa-
miljen. Söndagen innan man ämnade gå till nattvarden skulle man "teck-
na" sig, dvs anmäla sig därtill. Den dag man gick till nattvarden,
åt man ingen vidare frukost. Innan männen gingo fram till nattvards-
bordet, avtogo de alltid ytterkläderna. En krets nattvardsgäster be-
nämndes en duk sådana.

Den dag man gått till nattvarden, deltog man icke i dans eller
upptåg, ej heller i alltför låga sällskap.

.oOo.